

Eerste zondag van Advent 28 november 2021 Maranathakerk Den Haag

Lukas 1:1-25 Jesaja 40:1-11

Gemeente van Jezus Christus,

vandaag is de eerste zondag van de Advent. Vandaag begint het nieuwe kerkelijk jaar. In dit jaar lezen we uit het Lukasevangelie.

Met Lucas betreden we een open ruime wereld. Lucas legt uit, verheldert. Hij is persoonlijk, hij legt relatie. Lucas is de enige evangelist die zich in de ik- vorm tot ons richt. Hij spreekt ons aan met de naam Theophilus: jij die liefde hebt voor de dingen van God.

Lucas begint zijn evangelie met een prachtige volzin, daarmee laat hij zich zien als iemand die in de ruimte staat van het toenmalige romeinse wereldrijk. Hij is bekend met literatuur en schrijfwijze. Je begint niet zomaar te schrijven. Eerst je netjes verontschuldigen voor het ter hand nemen van de pen want daarmee vraag je de lezer om zijn tijd en aandacht. Elegante is ook de bescheidenheid waarmee hij aangeeft niet de eerste te zijn die schrijft. Wat maakt dat Lucas op zijn beurt ook de pen ter hand neemt?

Wat bedoelt Lucas als hij zegt: ik ben alles nagegaan en heb alles geordend opdat jij Theophilus de betrouwbaarheid gaat verstaan van datgene wat je al weet, waarin je onderwezen bent?

Laten we die vraag meenemen nu we weer beginnen met het lezen van het Evangelie van Lucas. Wat direct opvalt is de zorgvuldige uitleg die Lucas geeft over het priesterschap van Zacharias. Hij heeft dat zeker gedaan voor zijn niet-joodse lezers, om hen bekend te maken met de achtergrond van dit verhaal. Maar zijn joodse lezers, en degenen die in het jodendom geïnteresseerd waren, kenden die achtergrond wel. Theophilus is vindbaar bij diegenen die onderwezen zijn in de geschriften van de joodse traditie: wet profeten en geschriften. Lucas neemt Theophilus mee, die Schriften in, die hij al kent.

Allereerst gaan we naar de boeken van Ezra, Nehemia, de Kronieken. We gaan naar de tijd van wederopbouw na de ballingschap, naar die tijd van genade, waar ook Jesaja van sprak, van de Heer die omziet naar zijn volk. De tempel werd herbouwd, maar ook de gemeenschap, met alle ambten en taken, de dragende structuren waarin wij mensen met elkaar de tijd kunnen doorstaan. Het boek Kronieken vertelt hoe de aagevochten priesterstand werd hersteld.

Teruggaand op de zonen van Aaron werden 24 priesterfamilies benoemd, een daarvan is die van Abia, die van Zacharias dus. Om priester te kunnen zijn moest men afstammen van Aaron. Zijn priesterafkomst is in orde, en ook die van Elisabeth, ook zij stamt af van Aaron. Ze draagt zelfs de naam van de vrouw van Aaron: Eliseba. Onberispelijk zijn beiden naar afkomst.

Deze 24 priesterafdelingen hebben in de eeuwen na de wederopbouw in een vaste volgorde om de beurt een week de tempeldienst verzorgd. Het is in die lange lijn van zorgvuldigheid en

trouw, voortgekomen uit die tijd waarin God naar zijn volk omzag dat het Evangelie begint. Op die dag dat het lot Zacharias aanwijst als degene die op die avond de tempel zou binnengaan. En opnieuw neemt Lucas ons in zijn vertelling mee de Schriften in, nu naar het boek Exodus. Daar staat geschreven dat Aaron, de aartsvader van al deze priesterfamilies, de opdracht krijgt in de ochtend bij het doven van de lamp en in de avond bij het aansteken van de lamp in het heiligdom een reukoffer te brengen. Licht en lieflijke geuren, een dagelijkse doorgaande dienst. Zelfs in de tijden waarin de tempel verlaten was en ontheiligd, bleef dit dagelijks moment van eerbied een dragende kracht, van mensen die trouw zijn, een ordening in de tijd.

Weer licht de Schrift op. Lucas neemt ons nu mee naar het boek Daniel. Daniel, in ballingschap, ver weg van de tempel, is in gebed voor Israel. Hij bidt om een nieuwe tijd van genade voor zijn volk Israel. Hij bidt niet op een willekeurige tijd, hij bidt in de avond op het uur van het reukoffer. Dat is het moment, het uur waarop aan Daniel een engel verschijnt. De naam van de engel is: Gabriel. Gabriel komt op de tijd van het avondoffer, als Daniel bidt om het licht van Gods genade voor Israel. Ook aan Zacharias verschijnt Gabriel eeuwen later op datzelfde uur en zegt hem: je gebed is verhoord. Er zal jou een zoon geboren worden.

Omgeven door het licht van de schriften van het Oude Testament horen we van het gebed van Zacharias, verstaan we dat zijn bidden veel groter is geweest dan alleen voor hemzelf.

Wanneer in een van de priesterfamilies een zoon wordt geboren wordt immers de lijn van Aaron verder gedragen, die lijn van Gods omzien naar zijn volk. Het bidden om een zoon is bidden in Gods genadig licht voor Israel, om het voortbestaan van het priesterschap, om in de tempel het dagelijks reukoffer te kunnen brengen in de ochtend bij het verzorgen van de lampen, en in de avond bij het aansteken van het licht voor de nacht.

Lucas laat een opvallende eerbied voor de tempel zien. Zijn evangelie begint in de tempel en zal daar ook eindigen, wanneer na de opstanding van Christus allen dagelijks in lofprijzing van God in de tempel bijeen zijn

Lucas spreekt ook met grote eerbied over het vrome volk dat buiten staat, ook zij zijn op het uur van het reukoffer in gebed, wachtend tot Zacharias weer naar buiten komt, wachtend tot hij de zegen geeft, de zegen van Aaron.

In hen gebeurt het verstaan dat Lucas in zijn lezers wil teweegbrengen. Zegenen wil Zacharias met zijn handen, maar de woorden zeggen kan hij niet. Het volk dat in gebed heeft gewacht verstaat hem, zonder woorden.

Vaak wordt gezegd dat Zacharias het niet kunnen spreken krijgt opgelegd als een straf omdat hij niet gelooft. Het lijkt me anders te zijn. Wie geloven wil zal zich meer op zwijgen moeten toelagen dan op spreken. Het teken dat een woord van Godswege zich toegang zoekt tot Zacharias' hart ligt in zijn onmacht te kunnen spreken. Het zwijgen wordt hem gegeven. Hoe lang heeft Zacharias daar nog gestaan, onmachtig zich te bewegen, hoe lang is de engel Gabriel nog bij hem gebleven?

Beiden zijn we oud, heeft Zacharias gezegd, wat zou ik nog kunnen verwachten. Van grote schoonheid is het een na laatste vers van de lezing, dat plaatje van intimiteit van deze beide mensen op leeftijd. Elisabeth ontvangt haar zwangerschap na de terugkeer van Zacharias. Woorden heeft hij niet, hij heeft haar nabijheid gezocht, ook zij verstaat hem en straks zal blijken dat Elisabeth nog voor dat Zacharias spreekt ook de naam van hun zoon heeft verstaan. In het allerlaatste vers horen we het verdriet van Elisabeth zelf dat ze al die jaren heeft gedragen. Ze verbergt zich, vijf maanden, na zoveel onvervuld verwachten zal ook zij eerst zwijgen. Ze schuilt bij Hem die haar al die tijd heeft gezien, misschien ervaart ze pas nu, achteraf, dat ze al die tijd geborgen is geweest bij Hem. Voor de ogen van mensen heeft Hij haar doen schuilen in het licht van zijn gezicht. Is het daarom dat ze de naam Johannes heeft verstaan?

We begonnen bij Lucas, bij de vraag naar zijn reden de pen op te pakken. Dit is wat we gezien hebben: Lucas neemt ons mee zodat de oude Schriften oplichten tot op Johannes, tot op Jezus. Vanaf het begin van het Lucasevangelie tot aan het eind als de Emmausgangers zich met een door en door verwarmd hart, terug haasten naar Jeruzalem omdat ze de wet en profeten en geschriften hebben gezien alsof zij ze voor het eerst zagen, omdat de Schriften voor hen zijn opengaan.

Het evangelie van Lucas begint bij het verhaal van Zacharias en Elisabeth, waarin zo vaak het aangezicht van de Heer wordt genoemd, dat wil zeggen het evangelie begint met de zegen van Aaron. De Heer zij u genadig. Dat is de betekenis van de naam Johannes. God is genadig. Hij weet van ons, we schuilen in het licht van zijn gezicht. Uit dat licht wordt Johannes geboren. De zegen is zijn naam.

Amen.

28 nov 2021 Den Haag, Maranathakerk

Erika van Gernerden